

JĘZYK MA ZNACZENIE

Język jest jednym z elementów kreujących kulturę i kształtujących rzeczywistość. Ogrywa kluczową rolę w budowaniu relacji i zrozumienia międzykulturowego. Twój język świadczy o Tobie, a Ty świadczysz o swojej rodzinie, Uczelni i całym Twoim otoczeniu.

Rekomendujemy

Świadomie wybieraj słowa i zwroty, które wyrażają szacunek dla wszystkich, niezależnie od ich płci, wieku, pochodzenia etnicznego, orientacji seksualnej, zdolności czy innych cech. Stosuj w sferze zawodowej jak i prywatnej język równościowy.

Co to jest JĘZYK RÓWNOŚCIOWY (INKLUZYWNY)?

To sposób komunikacji, który dąży do unikania wykluczających lub dyskryminujących zwrotów. Istotą języka inkluzywnego jest respektowanie różnorodności, co oznacza, że stara się on nie faworyzować żadnej grupy, lecz tworzyć przestrzeń dla wszystkich. Uwzględnia różnorodność doświadczeń, tożsamości i perspektyw wszystkich ludzi. Stosowanie języka inkluzywnego pomaga budować bardziej otwarte, sprawiedliwe i przyjazne środowisko, zarówno w miejscu pracy, jak i w życiu codziennym. Inkluzywny język uwzględnia różnice cech, które mogą wpływać na to, jak osoby są postrzegane i traktowane. To nie tylko wybór bardziej neutralnych słów, ale także świadome używanie języka w taki sposób, aby nikt nie czuł się pominięty lub dyskryminowany.

Czym jest RÓŻNORODNOŚĆ?

To wszystkie aspekty, w których ludzie są podobni i różnią się od siebie nawzajem, jak: płeć, wiek, kolor skóry, pochodzenie etniczne, orientacja seksualna, tożsamość płciowa, wyznanie, bezwyznaniowość, (nie)pełnosprawność, umiejętności, wykształcenie, doświadczenie zawodowe, stanowiska pracy, umiejętności, miejsce zamieszkania, dzielnica itp.

Oto kilka praktycznych wskazówek i narzędzi, które pomogą w tworzeniu komunikacji wolnej od uprzedzeń, stereotypów i wykluczenia. Poniższa tabela przedstawia przykłady języka inkluzywnego:

UNIKAĆ	JĘZYK INKLUZYWNY
Ze względu na płeć	
„babskie gadanie”, „płacze jak baba”, „męska rozmowa”, babska logika” – powielają i utrwalają stereotyp, m.in, że kobiety nie myślą logicznie, a mężczyźni są logiczni i racjonalni	używanie końcówek żeńskich i męskich: „studentki”, „studenci”, „doktorantki”, „doktoranci” itp. Feminatywy – stosować, jeżeli osoba tego sobie życzy. Tam, gdzie jest to naturalne, lepiej jest używać słów neutralnych płciowo: użycie słowa "osoba" zamiast "mężczyzna" czy "kobieta", sprawia, że wypowiedzi są bardziej otwarte i zachęcające.
Ze względu na niepełnosprawność	
„wariat”, „świr”, „paranoik” „kaleka”, „inwalida”, „ułomny”, „specjalnej troski”,	„osoby z niepełnosprawnościami”, „osoby z niepełnosprawnością intelektualną/ruchową...”,

„sprawny inaczej”, „upośledzony umysłowo”, „niedorozwinięty umysłowo”, „z niedorozwojem umysłowym”, „głuchoniemy”, „przykuty do wózka”, „sparaliżowany”, „chory psychicznie”, „ślepy”.	„Głusi”, „osoby neuroróżnorodne”, „osoby w spektrum autyzmu”; „osoby z doświadczeniem kryzysu psychicznego”, „osoby z indywidualnymi/ze zróżnicowanymi potrzebami (w...)”
Ze względu na pochodzenie	
„Murzyn”, „Żółtek”, „Skośnooki”, „Cygan”.	Mówiąc o osobach, nie należy eksponować ich koloru skóry. Należy identyfikować osoby krajem pochodzenia, np.: „osoby/studenci/studentki” z... (np. określonego kontynentu – Afryki, Azji, Ameryki Północnej, Ameryki Południowej, z południowej Europy lub z określonego kraju/miasta, np. Afganistanu, Szwecji, Seulu), „mieszkańcy” (np. określonego kraju).
Ze względu na wyznanie	
„katole”, „mahometanie”, „poganie”, „żydkł”	„katolik”, „chrześcijanin”, „muzułmanin”, „żyd”
Ze względu na orientację seksualną i tożsamość płciową	
„homoseksualista”, „obojnak”, „osoby o skłonnościach/preferencjach homoseksualnych” (słowo „skłonność” odnosi się najczęściej do negatywnych zjawisk natomiast słowo „preferencje” odnosi się do możliwości wyboru. Orientacja seksualna nie jest kwestią wyboru), „homo”, „pederasta”, „transseksualista”.	„osoby/społeczność LGBTQ+” lub konkretnych określeń, jak „geje”, „lesbijki”, „osoby homoseksualne”, „osoby biseksualne”, „osoby transpłciowe”, „osoby niebinarne”, „osoby biseksualne” itp. Pamiętaj, że rzeczowniki np. „homoseksualista” silniej stygmatyzują. Stosuj wyrażenia opisowe np. „osoba homoseksualna”. W przypadku osób transpłciowych ważne jest stosowanie zaimków odpowiadających ich tożsamości płciowej. Należy zapytać, jaką formę ta osoba preferuje (imię, zaimek) i dostosować się do tego.
Ze względu na wiek	
„stara”, „stary”, „staruszka”, „staruszek”, „babcia”, „dziadek” (z wykluczeniem koligacji rodzinnych), „małolat”	„senior”, „seniorka”, „seniorzy”, „osoby starsze”, „osoba młoda”

Nauczmy się odpowiedzialności za słowa i budujmy kulturę naszej społeczności akademickiej.